

IMUNSKO POGOJENI NEŽELENI UČINKI

Asist. dr. Nežka Hribernik, dr. med.

Sektor internistične onkologije, Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška cesta 2, Ljubljana

Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Vrazov trg 2, Ljubljana

Specifično sistemsko onkološko zdravljenje z zaviralci imunskih nadzornih točk je že skoraj 15 let del standardnega onkološkega zdravljenja melanomskih bolnikov. Dokazano podaljša celokupno preživetje in izboljša kakovost njihovega življenja. Število bolnikov, ki se letno zdravi s to vrsto imunoterapije, strmo narašča, prav tako pa njihovi neželeni učinki. Zaviralci imunskih nadzornih točk namreč lahko povzročijo posebno vrsto neželenih učinkov, imenovanih imunsko pogojeni neželeni učinki. Ti so posledica prekomerne aktivacije bolnikovega lastnega imunskega sistema. Običajno so blage do zmerne stopnje, redko pa privedejo tudi do resnih ali celo življenje ogrožajočih zapletov. Njihov nastanek je nepredvidljiv, validiranih prediktivnih bioloških označevalcev razvoja imunsko pogojenih neželenih učinkov zaenkrat ni. Prizadet je lahko kateri koli organ v telesu. Ameriško združenje za klinično onkologijo (ASCO), Evropsko združenje za medicinsko onkologijo (ESMO), Združenje za imunoterapijo raka (SITC) ter druge organizacije so izoblikovale priporočila za obvladovanje imunsko pogojenih neželenih učinkov. Priporočila niso osnovana na podlagi prospektivnih kliničnih raziskav zaradi težke izvedljivosti takih raziskav. Osnovni princip obravnave je enak obravnavi avtoimunskih bolezni, čeprav to niso. Zdravilo izbora so kortikosteroidi, odmere in način vnosa sta odvisna od vrste in stopnje imunsko pogojenih neželenih učinkov. V primeru da so le-ti odporni na kortikosteroidno zdravljenje ali so višje stopnje, se uporablja druga imunosupresivna zdravila, kot so zaviralci IL-1 in IL-6, mikofenolat, infliksimab in še številni drugi. Za uspešno obvladovanje resnih imunsko pogojenih neželenih učinkov je potrebno sodelovanje s subspecialisti drugih strok, kot so gastroenterologi, pulmologi, revmatologi, kardiologi, dermatologi in drugi.